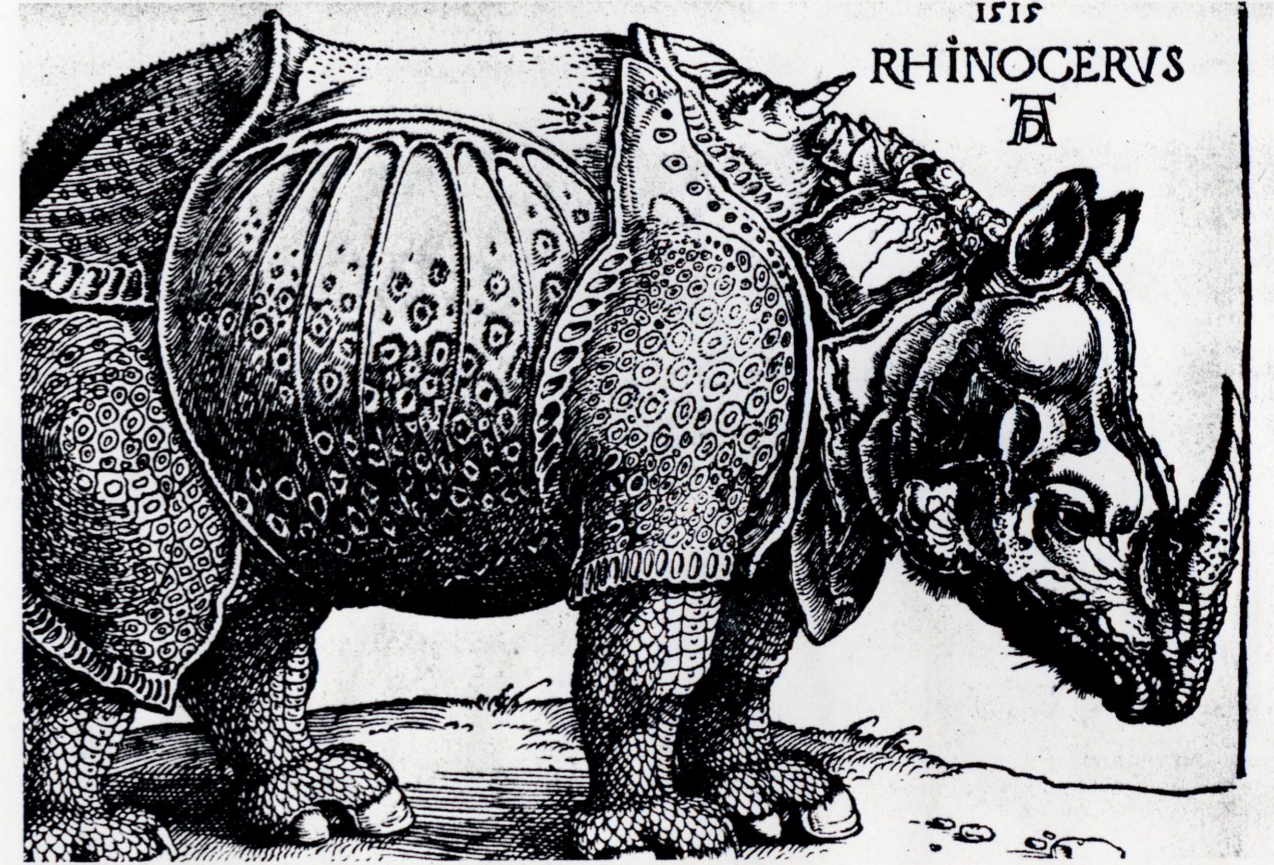

plastik sanatlar

Albrecht Dürer'in ağaç baskı "Gergedan"ı (1515)

veya elyafının dik geldiği tarafa yapılan oymalardır. Bu baskı yöntemine en uygun ağaç bizim Karadeniz yöresinde çıkan şimşirdir. (Boxwood) (Bk. Printmaking - Gabor Peterdi). Geçmişte bu ağacın bu amaçlarla Avrupa'ya ihraç edildiği biliniyor. Kitap resimlemesinde çok kullanılan bu baskı tekniğine Ağaç Gravür denir.

Biraz gerilere gidersek, İ.Ö. IV'üncü yüzyılda Etrüsklülerin zamba yöntemiyle süs eşyalarının bronzlarını çizgisel olarak indirdiklerini biliyoruz. Bunlara mükrek yedirilince, baskı alınabiliyor. Oyma, kazıma aracı olarak *Büren* ortaçağda iyice gelişince, 15'inci yüzyılın üçüncü yarısında metal baskıda kullanım açısından meyvelerini vermeye başladı. Bugünkü ismiyle *metal gravür*. İsmi geçen ustalar bu soğuk kazıma ile bakır plaklara çizgiler atarlarken, *kuru kazıma* denen tekniği de kendiliğinden buldular. Bu tekniğin öncü ustaları "Master of the playing cards",

"Master of the Housebook" imzalarıyla tanınıyor ve Housebook ustasının *soğuk* ve *kuru* kazımayı ustaca bir arada kullanması kendisinden sonra gelenlere çok şey öğretiyor.

Haritalar, oyun kâğıtları, din kitapları, çıkartma, yapıştirma ve büyüler

"Master of the playing cards" deyince, ustanın en çok oyun kâğıdı ürettiği belli oluyor. Soğuk kazıma ile haritacılık alabilirdiğine geliyor. Ağaç baskıyla, resimlendirilmiş "Fakirin Kitabı" denen din kitapları, İnciller yaygınlaşıyor. Büyüyle ilgili kitaplar, tarikat edebiyatı, TAROT kartları, gizli muskalar, baskıyla üretilmiş üzeri dini yazı ve resimli (çoğunlukla Hz. İsa) baskılar hem gerektiğinde yaralara yapıştırılmak, hem de gerektiğinde hastalara yutturulmak üzere piyasaya sürülüyor. Özgün

baskının toplumsal işlevi giderek genişlemeye başlıyor. Ama diğer bazı teknikler üstün yetenekli sanatçılara çok çekici gelmeye başlıyor örneğin...

Rönesans sonrası, metali asitle yedirme

Gotik çağlarda boyayla süslenmiş olan zırhlarda boyasız kalmış olan çıplak çelik alanların hızla paslanıp karıncalanması ustaların ilgisini çekmiş. 1400'lerden sonra zırh ve kılıç süslemelerinde metali önce ince bir mum tabakasıyla kaplayıp, süslü alanları kazıyorlar. Bu açılan alanları sirke, amonyak, vitriol gibi zayıf asitlerle yedirip indiriyorlar ve oyuyorlar. 1500 yıllarında Ausburg'lu zırh süsleyicisi *Daniel Hopfer* ve iki oğlu düz demir plaklar üzerinde motifleri asitle yedirip basmaya başladılar. Kısa zamanda bu yöntemi İsviçre'de *Urs Graf*, Regensburg'da *Altdorfer*, Nürnberg'de *Dürer* ve Parma'da *Parmigiano* deneysel ola-